

SEZNAM LABORATORNÍCH VYŠETŘENÍ PRO PŘÍMOU BAKTERIOLOGICKOU DIAGNOSTIKU

Definice, zkratky, pojmy k tabulce:

- **materiál:** popis a zpracování dle SOPV (Standardní operační postup vyšetřovací)
- **odběr:** stručný popis odběru vzorku
- **transport:** podmínky transportu
 - **Č** (čas): maximální délka transportu **h** (hodiny)
 - **T** (teplota): **TT** (Transportní teplota: 8 – 18 °C)
- **uchování:** způsob uchování vzorku před transportem do laboratoře (pouze pokud není možný okamžitý transport na příjem OKM)
 - **Č** (čas): maximální délka uchování **h** (hodiny)
 - **T** (teplota): **PT** (pokožová teplota: 20 – 25 °C)
CHT (chladničková teplota: 2 – 8 °C)
- **doba odezvy (TAT - Turnaround Time)** - časový interval od převzetí biologického materiálu laboratoří do uvolnění výsledku.
 - **N** nejkratší čas pro sdělení konečného negativního výsledku od dodání do laboratoře (**d** – dny, **t** – týdny, **h** – hodiny)
 - **P** průměrný časový interval pro sdělení pozitivního výsledku od dodání do laboratoře

Materiál:	Odběr:	Transport:	Uchování:	Doba odezvy (TAT):	Poznámka:
stolice na kultivaci	- výtěr rektu šroubovým pohybem	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 5 d	nález střevních patogenů je hlášen epidemiolog.odd. KHS *kultivaci na <i>Campylobacter sp.</i> provedeme pouze u stěrů v transportním mediu *na žádance vyznačit návrat z exotických zemí
Grahamův stěr na záchyt vajčiček roupa	- lepicí pásku otisknout přes anální otvor a nalepit na sklíčko	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 1d P: 1 d	odběr provádět ráno před omytím
stolice na parazity	- kousek stolice velikosti lískového ořechu	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: CHT	N: 1 d P: 3 d	Průkaz vajčiček plochých i kulatých červů, cysty parazitických prvoků a mikrosporidií, doporučujeme provést 3x odběr * provádíme i identifikaci článků tasemnic i celých červů * na žádance vyznačit návrat z exotických zemí
stolice na viry	- kousek stolice velikosti hrachu	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: CHT	N: 1d P: 1 d	průkaz rotavirů, adenovirů, norovirů a astrovirů

Průkaz ze stolice <i>Helicobacter pylorii</i>	- kousek stolice velikosti hrachu	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 1 d P: 1 d	průkaz zbytkového antigenu
moč	- po dokonalém omytí zevního ústí uretry zachytit střední proud ranní moči – 5-7 ml - cévkovaná moč, - moč z permanentního katetru, - do sterilní zkumavky nebo kontejneru - při podezření na mykoplasmata, ureaplasmata nebo chlamydie - první proud ranní moči	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: CHT	N: 1 d P: 4 d	* informaci o cévkované moči nebo moči z permanentního katetru uvést na žádance * požadavek kultivace na mykoplasmata a ureaplasmata sdělit na žádance při akutní pyelonefritidě je vhodný odběr hemokultur při nevhodném odběru vysoké riziko sekundární kontaminace při nevhodném skladování vysoké riziko zkreslení signifikantní kvantity Pro průkaz <i>Chlamyda trachomatis</i> je vhodnější odběr na vatový tampon bez transportní půdy – viz. uroinfekce
krk, nos horní cesty dýchací HCD	- výtěr z krku (patrové oblouky, tonsily, hltan) nalačno - hluboký výtěr z nosu na sterilní tampon v transportním mediu	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 1 d P: 5 d	cílený průkaz vzácných patogenů – nutno vyznačit na žádance
nosohltan průkaz B. pertussis	-výtěr zadní stěna nasofaryngu	Č: 2 h T: TT	Č: 8 h T: PT	N: 10 d P: 10 d	
sputum dolní cesty dýchací DCD	- sputum získané vykašláním - aspirát získaný bronchoskopicky - BAL	T: TT T: TT	Č: 24 h T: CHT	N: 2 d P: 5 d	- ranní sputum po ústní hygieně - u pneumonií nutný odběr hemokultur - při podezření na pertussi předem informovat laboratoř a odebrat krev na protilátky metodou ELISA

hemokultivace	- aseptická venepunkce + stěr z místa vpichu - odběr z žilního katetru	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 7 d P: 10 d	pozitivní nález ihned sdělen lékaři
likvor - kultivace	- odebraný asepticky lumbální punkcí	Č: okamžitě T: TT	není vhodné	N: 2 d P: 4 d	Minimálně 1 ml materiálu!!! mikroskopie hlášena ihned po provedení
urogenitální trakt žen	- vaginální výtěr, - výtěr z hrdla děložního - sekret z Bartholinské žlázy - intrauterinní tělísko - výtěry nebo tekutina z adnex + MOP - veškeré výtěry na sterilní tampon do transportní půdy	Č: 2h T: PT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 5 d	vyšetření na <i>Mycoplasma hominis</i> a <i>Ureaplasma urealyticum</i> nutno odebrat na další sterilní tampón a uvést na žádanku, transportní půda na odběr je k dispozici v laboratoři cílené vyšetření na <i>Neisseria gonorrhoeae</i> – kultivačně; na půdu, kterou dodá na vyžádání laboratoř OKM. Okamžitý transport do laboratoře při 37°C cílené vyšetření na <i>Chlamydia trachomatis</i> odebrat na suchý vatový tampon bez transportní půdy
urogenitální trakt mužů	- výtěr z uretry po masáži prostaty - prostatický sekret	Č: 2 h T: PT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 5 d	vyšetření na <i>Mycoplasma hominis</i> , <i>Ureaplasma urealyticum</i> nutno odebrat na další sterilní tampón a uvést na žádanku, transportní půda na odběr je k dispozici v laboratoři cílené vyšetření na <i>Neisseria gonorrhoeae</i> – kultivačně; na půdu, kterou dodá na vyžádání laboratoř OKM. Okamžitý transport do laboratoře při 37°C. cílené vyšetření na <i>Chlamydia trachomatis</i> odebrat na suchý vatový tampon bez transportní půdy

oko	- výtěr ze spojivkového vaku	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 4 d	vyšetření na Chlamydia trachomatis - výtěr se zachycením buněk epitelu na tampon bez transportní půdy
ucho	- výtěr ze zevního zvukovodu - tekutina ze středouší získaná punkcí nebo po paracentéze, zachycená asepticky na tampón	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 4 d	Nutno vyslovit na průvodce požadavek na kultivaci na plísňě
stěry z kožních lézí	- stěry z lézí, furunklů, povrchových ran	Č: 2 h	Č: 24 h	N: 2 d	
stěry pro kontrolu venepunkce	- stěr z kůže po dezinfekci před venepunkcí	T: TT	T: PT	P: 5 d	
hnisy, stěry	-hnis, tekutý materiál z dutin, žluč, punktáty z kloubů, paranasálních dutin - materiál aspirován do sterilní injekční stříkačky, hrot jehly do gumové zátky -stěry z hlubokých ran, dutin, abscesů, dekubitů, gangrén – sterilní tampón ponořený hluboko do transportní půdy	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 5 d	tekutý obsah aspirovaný do injekční stříkačky je preferován před výtěrem při projevech celkové infekce vždy odebrat hemokultivace
pevné komponenty	- Kanyla, katetr, redon, drén, tkáň vždy ve sterilní nádobce	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: CHT	N: 2 d P: 5 d	Pro tkáň transportní půdu, která by zamezila vysychání, lze obdržet na OKM Kanyla, katetr, bez transportní půdy

MRSA screening	- výtěr z krku (patrové oblouky, tonsily, hltan) - výtěr z nosního vchodu - stěry z kůže - sputum	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 4 d	na žádanku vždy zřetelně označit, že je požadováno pouze vyšetření na MRSA
ESBL screening	- krk, nos, moč, sputum, klinický materiál atp.	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	N: 2 d P: 4 d	na žádanku vždy zřetelně označit, že je požadováno pouze vyšetření na ESBL
Streptococcus pneumoniae - rychlý průkaz zbytkového antigenu v moči	- moč	Č: 2 h T: TT	Č: 2 h T: TT	1 den	Moč odebrat před podáním ATB!!! Dodat v nejkratší možné době do laboratoře
Legionella pneumophila - rychlý průkaz zbytkového antigenu v moči	- moč	Č: 2 h T: TT	Č: 2 h T: TT	1 den	Dodat v nejkratší možné době do laboratoře
Mykologická kultivace	- nehet, šupiny vlasy, jiné	Č: 2 h T: TT	Č: 24 h T: PT	5-15 dnů	
Kultivace na BK (bacil Kochův)	- sputum, aspirát z bronchů, BAL, pleurální výpotek, mozkomíšní mok, moč, hnis, bioptický materiál	Č: 2 h T: TT	Č: 2 h T: TT	N: 9týdnů P:10 týdnů	
Průkaz svrabu	- seškrab z kůže macerované KOH nebo NaOH	Č: ihned T: PT	Č: 2 h T: TT	1 den	